

กล้องปลอมกับการป้องกันอาชญากรรม

วรากรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

กรุงเทพมหานครธุรกิจวิจารณ์เรื่องติดตั้งกล้องปลอมไว้จับโจรว่าเป็นเรื่องไม่เข้าท่า เป็นการหลอกลวง เอาสมองส่วนไหนมาคิด ฯลฯ ข้อเขียนวันนี้ขอเอาหลักวิชาการมาร่วม วิพากษ์วิจารณ์ด้วย

สิ่งที่ข้อเขียนนี้จะกล่าวถึงคือเรื่องของการติดตั้งกล้องถ่ายรูปและ CCTV ปลอมอย่างตั้งใจเพื่อป้องกันอาชญากรรม มิได้เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาที่ว่าได้งบประมาณไปซื้อ กล้องจริงแต่เอากล้องปลอม (ไม่มีกล้อง) มาติดตั้งแทน ซึ่งเป็นเรื่องคอร์รัปชันและไม่เกี่ยวกับ ประเด็นของข้อเขียนนี้ ข้อกล่าวหาที่ต้องไปพิสูจน์กันต่อไปว่าจริงหรือไม่เพียงใด

ถ้าใครไปเปิดอินเทอร์เน็ตดูเรื่องการเสนอขายกล้องถ่ายรูปและกล้อง CCTV ปลอมอาจตกใจเพราะมีขายกันเกร่อและโดยบริษัทใหญ่ ๆ มีชื่อด้วย กล้องปลอมพวกนี้คงมี อะไรดีเป็นแน่จึงมีคนซื้อกันมากมายทั่วโลก

เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (Behavioral Economics) ซึ่งเป็นสาขาใหม่ที่ร้อนแรง ของเศรษฐศาสตร์เนื่องจากนักวิชาการรุ่นใหม่ไม่พอใจกับเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม (Traditional Economics) ที่ถือว่ามนุษย์เป็น Homo economicus กล่าวคือเป็นมนุษย์ผู้แสวงหากำไรและ ความพอใจสูงสุดอย่างมีเหตุมีผลเต็มที่และอย่าง “ไร้อารมณ์” (Unemotional Maximizers) โดยนักเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิมละเลยไม่คำนึงถึงสิ่งที่ค้นพบโดยนักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ขาดเหตุผลในหลายเรื่องของมนุษย์ในโลกจริง

“เศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม” ถือว่า Homo economicus มีสามลักษณะของพฤติกรรม (ก) unbounded rationality กล่าวคือมนุษย์มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและแก้ไขปัญหาที่ประสบได้อย่างไม่จำกัด (ข) unbounded willpower กล่าวคือมนุษย์รู้ว่าอะไรดีที่สุด

สำหรับตนเอง สามารถควบคุมตนเองได้อย่างสมบูรณ์ (ค) unbounded selfishness กล่าวคือมีความเห็นแก่ประโยชน์ของตนเป็นเจ้าเรือนและเป็นตัวสำคัญที่ขบเคี้ยวเศรษฐกิจ

นักเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมบอกว่าทั้งสามข้อนี้ขาดความเป็นจริงในโลก ตัวอย่างง่าย ๆ ที่หักล้างก็คือในข้อ (ก) หากดูตนเองอย่างเป็นทางการแล้วก็ตอบได้เลยว่าบ่อยครั้งที่มนุษย์มีเงินเป็นไอ้หนูเมามาหมด ในข้อ (ข) เราเห็นคนเมาทั่วบ้านทั่วเมืองอย่างขาดสติ และ (ค) โลกยังมีคนที่ต้องการช่วยเหลือคนอื่นอย่างไม่คาดหวังสิ่งตอบแทนอยู่มากมาย

การใช้กล้องปลอมเพื่อป้องกันอาชญากรรมเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกและทำกันอย่างกว้างขวางเพราะประหยัดงบประมาณ เนื่องจากมีงานวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมที่พบว่ามนุษย์มิได้มี unbounded rationality อย่างที่นักเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิมเคยเข้าใจ และนำมาเป็นสมมุติฐานในการตั้งทฤษฎี กล่าวคือมนุษย์โดยแท้จริงแล้วไม่มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างโปร่งใส และแต่ละคนก็มีความสามารถไม่เท่ากันอีกด้วย

เราเห็นรถจำนวนมากในบ้านเราชอบติดสติ๊กเกอร์ราชการ ติดตราสิงห์ (มหาดไทยไม่ใช่โฆษณาเบียร์) หนักรถ ยอมจ่ายเงินเพื่อได้ป้ายทะเบียนรถสวย ๆ ติดป้ายเพื่อให้เข้าใจผิดว่าเป็นรถตำรวจ (กองปราบดูจะเป็นที่นิยม) วางหมวกตำรวจบนกระจกหลัง ติดป้ายหน้าบ้านว่า “สุนัขดุ” (ทั้ง ๆ ที่ไม่มีหมาเฝ้าบ้าน) ติดป้ายชื่อพร้อมยศหน้าบ้าน ฯลฯ ทั้งหมดนี้ก็เพื่อสื่อให้คนอื่นรู้ว่าตัวเองเป็นคนที่หากใครมายุ่งเกี่ยวอย่างสร้างความรำคาญให้แล้วจะต้องเผชิญกับสภาวะ “ต้นทุนสูง”

คนอื่น ๆ ที่ประสบกับสถานการณ์ของความสำคัญเช่นนี้ (มีทั้งสติ๊กเกอร์และป้ายแสดงความสำคัญ) ก็ารู้สึกเกรงใจ หวาดกลัว ตระหนักว่าถ้าไปยุ่งเกี่ยวด้วยแล้วอาจประสบกับสภาวะ “ต้นทุนสูง” (ตำรวจจรรยาหากสุนัขห่าไปจับเข้าอาจถูกย้ายจากพลบลาไชโยไปแก๊งค์ร้อย จังหวัดชัยภูมิได้) เช่นหากปิ่นเข้าบ้านก็จะโดนหมากัด หากรถไปชนด้วยก็จะมีปัญหา หากขโมยรถก็จะโดนตามบีไม่รู้จัก ฯลฯ

สิ่งเหล่านี้ได้ผลเพราะมนุษย์ที่ประสบกับเครื่องมือแสดงความสำคัญเหล่านี้มีความสามารถจำกัดในการวิเคราะห์ข้อมูล (มี bounded rationality) แค่เห็นป้ายและสติ๊กเกอร์ก็หวาดผวา เกรงการมี “ต้นทุนสูง” ถ้าแม้ว่ามนุษย์เหล่านี้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่าง

ถูกต้องก็จะรู้ว่าต้นทุนอาจไม่สูงเท่าที่คาดหรือไม่สูงเลย ไม่มีอะไรที่ต้องหวาดหวั่น แต่เมื่อมนุษย์มิได้มีความสามารถในการวิเคราะห์หรืออย่างเป็นเหตุผลเต็มที่ สิ่ง “บัลฟ์” เหล่านี้จึงได้ผล

ถ้ามีรั้วหน้าบ้านของท่านมีกล้อง CCTV ที่ปลอมแต่คนผ่านไปมาเห็นว่ามียุ้งกล้อง อยู่ และสามารถสื่อให้คนที่ผ่านไปมาเชื่อได้ว่ารอบบริเวณบ้านท่านด้านในก็มีกล้อง CCTV อยู่ เต็มไปหมด ท่านก็สามารถป้องกันอาชญากรรมได้ด้วยการเสียเงินเพียงเล็กน้อย

การป้องกันอาชญากรรมที่เสียเงินน้อยแต่มีประสิทธิภาพ สามารถทำได้ด้วยการหาประโยชน์ จากการไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้เป็นเลิศของคน ตัวอย่างสนุกแต่อาจได้ผล (ก) การคุยอย่างขโมยใจเชิงที่ร้านกาแฟว่าเพิ่งซื้อปืน .357 แม็กนัมมาไว้ยิงขโมย (ข) การถือเป้ากระดาษรูปคนที่มีรูปถูกยิงพรุนเดินโชว์คนในซอย (ค) ติดเครื่องหมายหน้าบ้านว่ามีสารกัมมันตรังสี (ง) ติดป้ายชื่อบริษัท security ว่ามาให้บริการไว้ที่หน้าบ้านเพื่อให้คนผ่านไปมาเห็น

ในบางประเทศที่พัฒนาแล้ว ริมถนนไฮเวย์จะมีกล้องที่มีป้ายบอกว่าเป็นกล้อง ดักจับความเร็วอยู่ คนขับรถที่ขับผ่านกล้องนี้จะพากันชะลอความเร็วทุกคน โดยไม่ต้องคิดว่ามันมีกล้องอยู่จริงหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายเขาคักดีสิทธิ์และค่าปรับแพงมาก ผู้เขียนไม่เคยไปป็นดูว่ามีกล้องจริงอยู่หรือไม่ แต่เดาเอาว่าคงมีจริงและปลอมบ้างเป็นแน่ ถ้ามีแต่กล้องปลอมทั้งหมดก็จะเป็นเสียกระดาษ ไม่ช้าไม่นานก็ไม่มีใครกลัว แต่ถ้ามีกล้องจริงทั้งหมดก็สิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น การมีจริงบ้างปลอมบ้างจึงเป็นกลยุทธ์ที่เสียเงินน้อยแต่ได้ผล

การมีกล้องและ CCTV ปลอมของ กทม. ปนอยู่กับของจริงบ้างจึงไม่ใช่ความ ไร้เวลา ไม่ใช่การคิดที่ไร้สมอง หากแต่มีหลักฐานทางวิชาการสนับสนุนว่าแค่ทำให้เกิดความ หวาดหวั่นว่าจะมี “ต้นทุนสูง” เกิดขึ้นกับตนเองก็เพียงพอแล้ว เมื่อมนุษย์มิได้มีความคิด วิเคราะห์หรืออย่างมีเหตุผลเต็มที่ การติดตั้งกล้องจริงทุกตัวจึงเป็นการสิ้นเปลืองโดยใช้เหตุ

วิธีการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้กล้องและ CCTV ที่กระทำกันอย่างกว้างขวาง ในปัจจุบัน เชื่อกันว่าส่วนหนึ่งมาจากหนังสือชื่อ “Secrets of a Superthief” โดย Jack Maclean (1983) ซึ่งอธิบายกลไก วิธีคิด และการปฏิบัติงานของอดีตโจรชื่อดัง และอีก

ส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์ป้องกันผู้ก่อการร้ายที่ได้ผล (ถ้าท่านเดินถนนในลอนดอนเป็นเวลาไม่ถึงหนึ่งชั่วโมง ภาพของท่านจะถูกบันทึกโดยกล้อง CCTV นับร้อยกล้อง)

การถ่ายรูปรถที่ทำความผิดกฎหมายจราจรตามสี่แยกของกรุงเทพ และส่งจดหมายมาปรับเงินใน 1-2 ปีที่ผ่านมาถือได้ว่าได้ผล มีคนหัวนเกรงไม่กล้าฝ่าไฟแดงพอควร อย่างไรก็ตามเท่าที่ทราบสถานการณ์ในปัจจุบัน สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นไม่มีอะไรต่างอะไรออกไปจากการมีกล้องและ CCTV ปลอมของ กทม. เพราะถึงมีจริงทุกตัวแต่ก็ใช้งานได้น้อยแห่งมาก แต่ถึงกระนั้นมันก็ยังได้ผลเพราะถึงจะไม่ได้รับรูปถ่ายกำลังฝ่าไฟแดงกันมานานพอควรแล้ว แต่ความหวาดหวั่นว่าจะโดนค่าปรับก็ยังมียู่ (ไม่รู้ว่ากลัวคนอื่นเห็นภาพว่านั่งมากับใครมากกว่าค่าปรับหรือไม่)

โจรก็เป็นนักธุรกิจเช่นเดียวกับเกษตรกรที่ต้องตัดสินใจว่าจะปลูกพืชใดจะมีรายได้ ต้นทุนและกำไรเท่าใด ถ้าโจรประเมินแล้วว่าต้นทุนสูงกว่ารายได้ก็จะล้มเลิกความคิด อาชญากรรมก็จะไม่เกิด ต้นทุนสำคัญก็คือโอกาสสูงในการถูกส่งเข้าคุกโดยมีหลักฐานพิสูจน์ว่าใครเป็นคนกระทำจากกล้อง

เพียงผู้จะเป็นโจรเชื่อว่าจะมีหลักฐานลงโทษเขาจากกล้อง ก็สามารถป้องกันอาชญากรรมได้แล้ว

สิ่งสำคัญที่ต้องกระทำในเรื่องนี้ก็คือทำอย่างไรให้โจรคิดว่ามีกล้องจริงทั้ง ๆ ที่ไม่มี และทำอย่างไรให้ผู้เสียหายและผู้วิพากษ์วิจารณ์เข้าใจว่าการใช้กล้องจริงและปลอมปนกันโดยไม่ต้องเสียงบประมาณมากมายก็สามารถป้องกันอาชญากรรมได้และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย
